

UPOTREBA MULTIMEDIJALNIH SREDSTAVA U IZVOĐENJU MEKTEPSKE NASTAVE

Sažetak

Multimedijalni sadržaji su nezaobilazan način prenošenja informacija u današnjem vremenu. Mladi su posebno uronjeni u taj svijet i u njemu se lagodno osjećaju. To treba iskoristiti, unoseći ove sadržaje i u mektepsku nastavu, uz prethodno ispunjavanje tehničkih uvjeta i kompetentan odabir sadržaja, te normativno uređenje ove oblasti.

Fikret PAŠANOVIĆ

Nedavno sam bio na jednoj lijepoj porodičnoj svečanosti, mevludu povodom useljenja u novu kuću. Po završetku programa, uslijedio je eglan na razne ozbiljne i manje ozbiljne teme. U neko doba, djeca su uključila Play Station. Počela je grmljavina oružja i grozničavo kretanje ratnika kroz ruševine. Razgovor je zamro, jer smo se i mi odrasli uključili u "dešavanja". Da li su se to u nama probudila djeca željna igre ili su audio i vizuelni efekti učinili svoje? Ili je po srijedi oboje?

ZNAČAJ MULTIMEDIJE

Šta je to, uopće, multimedija, vidi se iz samog naziva – multi je mnogo, mnoštvo, a medij je posrednik, sredstvo prenošenja, posredovanja informacije. Po definiciji, multimedija je kombinirano i integrirano korištenje različitih digitalnih medija u prenošenju informacija. Izvorno to nije moralo biti u digitalnom obliku, ali se danas uglavnom koristi za kompjutersku primjenu. Radi se, dakle, o korištenju kompjutera za kombiniranje teksta, grafike, audija i videa na način koji korisniku omogućava navigaciju i interakciju.

Sluh i vid su dvije glavne kapije na koje ulaze saznanja i multimedija je usmjerena na djelovanje prvenstveno putem njih. U doba kada djeca koriste multimediju u školi i svakodnevnom životu i kada većina djece nisu samo auditorni ili vizuelni tipovi, već multisenzorni, ona treba biti utkana i u mekatepsku nastavu, samo je pitanje, dakle, kako i koliko. Izazov je to koji ne treba smatrati opasnošću, već dobrodošlim načinom da se polaznicima pristupi na primjeren način, da ih se animira i zainteresira, te da im se razbije predrasuda o mektebu kao nečemu anahronom.

Često nismo svjesni da današnja djeca drugačije razmišljaju, komuniciraju, prilaze informacijama, različito ih obrađuju i primjenjuju. Neki stručnjaci današnju djecu nazivaju digitalnim domorocima ili urođenicima, jer se u tom svijetu (s)nalaze kao u prirodnom okruženju, dok starije tretiraju kao digitalne imigrante. Treba odlučiti da li djecu izvući iz njihovog digitalnog svijeta ili ih motivirati koristeći njihovu uronjenost u taj svijet i prilagoditi sadržaje kako bi se učinili interesantnim i kako bi se zadržala njihova pažnja.

Islamsko obrazovanje, a mekatepska nastava je jedan njegov tradicionalni vid, proces je prenošenja moralnih vrijednosti i znanja koji ra-

zvijaju puni potencijal ljudske prirode, formirajući psihički i emotivno uravnotežene pojedince, koji u praktičnom životu slijede usvojena znanja. Ta znanja treba prenositi na način primjeren vremenu i prostoru, pa se i korištenje multimedije postavlja kao neminovno. Danas, kada je djeci umnogome na volju prepušteno da pohađaju ili ne pohađaju mekteb, mora se pronaći način kako ih zadržati i mekteb im učiniti zanimljivim, zabavnim, a ipak efikasnim, u isto vrijeme ne upadajući u zamku da ga se učini multimedijalnom igraonicom.

TEHNIČKI PREDUVJETI

Mekteb mora imati tehničke preduvjete za korištenje multimedijalnih sadržaja i metoda u nastavi. Ubaciti stari kompjuter, sa prevaziđenim hardverom i softverom, nije rješenje. Oprema mora biti barem u nivou sa onim što većina djece ima kod kuće, a idealno barem korak ispred. Oni koji obrazuju moraju biti naoružani i poznavanjem kompjuterskih tehnologija, posebno multimedije. Muallim koji nema barem osnovna znanja o tome, doimaće se jadno u pokušaju da iskoristi multimedijalne sadržaje u mekatepskoj nastavi.

PODRUČJA PRIMJENE

Multimedijalne sadržaje ne treba uvoditi u mekteb samo radi toga da se bude u trendu, već da bi se njihovom primjenom postigli određeni rezultati. Naravno, i dalje treba ostati najvažnija živa komunikacija muallima i polaznika, praktično pokazivanje, uvježbavanje, zadavanje „sabaha“.

Multimedija može biti od velike pomoći kod učenja arapskog pisma, a poslije i kod pravilnog učenja Kur'ana. Multimedijalni pristup je izuzetno koristan i kod obučavanja u pravilnom obavljanju namaza, upoznavanja sa obredima hadža i sl. Sadržaje iz historije islama polaznici mekteba će lakše usvojiti kroz dokumentarne ili igrane filmove, prezentacije... Različiti programi u povodu mubarek dana i noći lakše se mogu pripremiti uz spotove sa ilahijama, snimcima manifestacija itd.

Polaznici ni u slučaju korištenja multimedije ne smiju biti puki pasivni primaoci poruke i informacije, već trebaju biti uključeni i u kreiranje sadržaja. Može ih se angažirati da prave

klipove, prezentacije, kvizove, internet stranice mekteba, a i mektepska takmičenja se lakše mogu provoditi korištenjem blagodatnih informacionih tehnologija. Povrh svega, polaznici se i na ovaj način mogu motivirati na zajednički rad i saradnju, istraživanje i interakciju.

SADRŽAJI

Da bi korištenje multimedije u mektepskoj nastavi bilo efikasno i svrsishodno, a ne stihijno ili čak kontraproduktivno, potrebno je uvesti reda u ovu oblast. Prije svega, u nastavnim planovima i programima mektepske nastave, potrebno je regulirati ovo pitanje, kako bi bilo što manje proizvoljnosti. Nadalje, Islamska zajednica, posebno Vjersko-prosvjetna služba i IC „El-Kalem“ moraju poraditi na proizvodnji ili

zvaničnoj selekciji sadržaja, odnosno multimedijalnih programa koji se koriste u mektepskoj nastavi. Ako se to prepusti samim muallimima i njihovoj snalažljivosti, doći će do anarhije. Jer, sa interneta se može skinuti mnoštvo sadržaja koji na način različit od onoga kod nas prihvaćenog i uobičajenog pristupaju npr. kur'anskom pismu, tumačenju određenih propisa i obreda i sl., čime se unosi zabuna među polaznike, a potom i pobjede, sukobi i eventualno još gore posljedice.

Ukratko, korištenje multimedije ne treba biti cilj, već sredstvo da se, na način primjeren vremenu, postignu ciljevi mektepske nastave. Od multimedije ne treba zazirati, niti u nju sve nade položiti, već je balansiranim pristupom inkorporirati u okvire modernog mekteba.

Summary

THE USE OF THE MULTIMEDIA TOOLS IN TEACHING THE MAKTAB CLASS

Fikret Pašanović

In contemporary world multimedia represents indispensable means of transmission of information. Youth is particularly deeply connected with and involved in this world of multimedia wherein it feels contented. And this is the fact that needs to be implemented by introducing these tools to maktab class. Primarily, the multimedia tools have to be made compatible in sense of contents as well as the technical conditions.

الموجز

استخدام الأوساط الإعلامية المتعددة في التعليم داخل الكتاتيب

فكرت باشانوفيتش

تعتبر الأوساط الإعلامية المتعددة طريقة لا غنى عنها في نقل المعلومات في هذا العصر. والأجيال الشابة متعلقة بشكل خاص بهذا العالم. ويشعرون فيه بالراحة. لذا ينبغي الاستفادة من هذه العلاقة. وإدخال مضامين جديدة في عملية التعليم داخل الكتاتيب. مع توفير الشروط الفنية والاختيار الجيد للمواضيع والتنظيم القانوني لهذا المجال.